

Factsheet: Eerwraak in Duitsland

Achtergrond - 8 november 2010

Met 'Die Fremde' heeft de Oostenrijkse regisseuse Feo Aladag een indrukwekkende film over eerwraak in een Duits-Turks milieu gemaakt. De film is de Duitse inzending voor de Oscars in 2011. Wat is eerwraak en hoe vaak komt het in Duitsland voor? De feiten en cijfers op een rij.

Eerwraak

Bij eerwraak, in Duitsland *Ehrenmord* genoemd, gaat het volgens een definitie van de Duitse federale recherche (BKA) om "moordzaken, die uit een veronderstelde culturele verplichting binnen de eigen familie worden gepleegd om recht te doen aan de familie-eer". Eerwraak is geen specifiek islamitisch fenomeen, het komt ook voor in andere traditionele, patriarchale samenlevingen. In Duitsland komt eerwraak volgens de recherche vooral voor bij migrantenfamilies.

De meeste slachtoffers zijn jonge vrouwen die in twee culturen leven. Zij voldoen niet meer aan de verwachtingen van hun families als ze voor een westerse levensstijl kiezen en bijvoorbeeld niet uitgehuwelijkt willen worden, bij hun man weggaan of voor een Duitse man kiezen.

Publiek debat in Duitsland

De moord op de Koerdisch-Turkse Hatun Sürücü in februari 2005 is een ijkpunt in het Duitse debat over eerwraak. Zij werd in Berlijn door drie van haar broers op klaarlichte dag doodgeschoten. Sürücü, in Berlijn geboren en getogen, werd op haar 16e aan een neef in Turkije uitgehuwelijkt. Een jaar later kwam ze, zwanger, terug naar Berlijn, zonder man. Ze kreeg haar kind, ging op zichzelf wonen, droeg geen hoofddoek meer en volgde een opleiding. Vlak voor ze die had afgerond, werd ze vermoord.

Alleen de jongste broer werd voor de moord veroordeeld. Hij was minderjarig en gaf als enige toe dat hij had geschoten. Zijn oudere broers konden niet worden vervolgd wegens gebrek aan bewijs.

De zaak maakte een heftig publiek debat los in Duitsland over uithuwelijking en eerwraak, waar zelfs de toenmalige president Horst Köhler zich in mengde. Op sommige scholen bleken jongeren de daad van de broers goed te keuren, meldde een leraar uit Berlijn. Dit was voor de Duitse hoofdstad reden om een jaar later

het vak Ethiek verplicht te stellen op scholen in de stad.

Voor de federale recherche BKA was de zaak-Sürücü aanleiding om voor het eerst uitgebreid onderzoek te doen naar eerwraak in Duitsland.

Statistieken

Uit dit eerste uitgebreide onderzoek van het Bundeskriminalamt bleek dat tussen januari 1996 en juli 2005 bij de politie 55 moorden en pogingen tot moord om de familie-eer te redden waren geregistreerd. Daarbij vielen 70 slachtoffers, van wie er 48 om het leven kwamen. Het merendeel van hen was vrouw.

Het grootste aantal gevallen van eerwraak kwam voor in Turkse families, aldus het BKA, maar er waren ook daders en slachtoffers uit voormalig Joegoslavië en met de Duitse nationaliteit.

In 2009 zouden in Duitsland in ieder geval 25 gevallen van eerwraak hebben plaatsgevonden, meldt de website ehrenmord.de. De site documenteert sinds 2000 alle gevallen van eerwraak die via de media bekend worden. De website spreekt van een stijgende tendens, maar legt uit dat dit ook kan worden veroorzaakt omdat er vaker over wordt bericht.

Volgens een studie uit 2009 wordt het aantal gevallen van eerwraak in Duitsland te hoog ingeschat, schrijft weekblad *Die Zeit*. In de studie worden tussen 1997 en 2005 25 afgesloten rechtszaken geteld en geanalyseerd die in de media als eerwraakzaken werden beschreven. In tien gevallen ging het echt om moord om de eer te redden, bleek uit de studie. In de andere gevallen ging het bijvoorbeeld om moord uit jaloezie.

Precieze cijfers onbekend

Niet alle gevallen van eerwraak worden herkend. Soms lijkt de moord een ongeluk, soms worden vrouwen tot zelfmoord gedreven en zie je het geval niet terug in de statistiek. Ook worden sommige gevallen van eerwraak in andere landen uitgevoerd, die tellen dan ook niet mee in de Duitse statistiek - als ze überhaupt bekend worden.

Duitsland heeft geen statistiek die moord naar nationaliteit opdeelt, dat bemoeilijkt onderzoek naar eerwraak eveneens. Daarnaast is lang niet altijd duidelijk of een moord gepleegd is om de familie-eer te redden of uit jaloezie. Dat maakt voor de beoordeling van het geval veel uit.

De discussie over eerwraak komt nog steeds regelmatig terug in het Duitse

publieke debat. Twee weken geleden nog besloot een rechter in Stuttgart dat een in Duitsland geboren Turk, in 2006 veroordeeld voor moord op de vriend van zijn zus, in Duitsland mag blijven. In eerste instantie had een andere rechter bepaald dat hij het land moest worden uitgezet.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/613/factsheet-eerwraak-in-duitsland>